

vil Muligheden blive større, naar der er et saadant Overskud, for en ordentlig Lændeafløsning. Smidertid er jeg ikke blind for, at man ikke godt kan blive staaende ved de Lønninger, som her ere foreslaaede. Det har strengt taget aldrig været Meningen i Et og Alt at holde sig til dem, men saa simple, som den ærede Minister vil gjøre dem, ere de dog langt fra at være. Naar han sagde, at det kun var 1,600 Kr., man vil give en Præst som Begyndelseslønning, saa maa det ikke glemmes, at en Præst, som har to Kirker, strax faar 200 Kr. til. Vi kunne altsaa gaa ud fra som Regel, at de faae 1800 Kr. Dernæst er der sat 100,000 Kr. til personlige Tillæg, og endelig er der et meget rigeligt Alderstillaag, som i Tidens Løb vil blive endogaa til 1,200 Kr. og saa fremdeles, for ikke at tale om Sygehjælp og Udsigt til Forbedring. I et saa daarligt Lys, som den høitærede Minister faae det, staar det dog altsaa ikke. Det er klart nok, at, naar en Embedsmand bliver ansat, er man berettiget til ikke alene at tænke paa, hvad han faar i Dieblitet, men ogsaa hvad han har sikker og grundet Udsigt til at faae i Fremtiden, ja, mere end en Udsigt, nemlig endog Løfte om ved hans Ansættelse, og saa paastaar jeg, at Lønningerne langt fra ere saa daarlige, som Ministeren vil skildre dem. Særligt ligger det jo klart for i det, som er foreslaaet, saa at Enhver jo derom kan danne sig sin Mening. Altsaa, hvad selve Grundtanken i Lovforslaget angaar, da kan jeg ikke Andet end være enig med den. Det er jo en Tanke, der stadig er kommen tilbage igjen som værende Bestres Forslag. Derimod er der ganske vist flere Punkter — jeg har jo allerede nævnt adskillige — hvor jeg ikke kan være ganske enig med Forslaget. Jeg skal foruden dem, jeg har nævnt, fremdeles nævne, at jeg kunde ønske en større Bevægelighed paa adskillige Punkter, og jeg skulde saaledes tro, at, ligesom der har været Tale om Skolepenge, kunde der ogsaa fra et frikirkeligt Stade — og jeg vedkjender mig, at jeg staar paa et frikirkeligt Stade — gjerne være Tale om Kirkepenge. Foruden den faste Løn til Præsterne kunde der ogsaa være lidt Flydende, der fulgte f. Ex. ved Sognebaandsløsning og ved Valgmenigheder. Det er ogsaa en Andring, der har været fremsat i det tidligere Udvalg, og jeg tror endog, at der i de Betænkninger, der her have foreligget, har været udtalt, at der skulde gives visse Understøttelser til Valgmenigheder; thi det kan ikke negtes, at, saaledes som Valgmenighedssagen er ordnet, ere fattige Folk, undtagen forsaavidt de medtages godvillig af Andre, paa en Maade afskaarne fra Goderne ved en Valgmenighed; men jeg skal indrømme, at de medtages mange Gange godvillig. Smidertid kunde jeg ønske en større Bevægelighed i saa Henseende, navnlig fra et frikirkeligt Standpunkt. Jeg staar, som sagt, i det Hele paa et frikirkeligt

Standpunkt. Dermed vil jeg paa ingen Maade have sagt, at jeg ikke skulde ville være med til en forstandig Ordning af de Forhold, der her foreligge til Behandling, saaledes at Midlerne i Folketirken kunde faae en bedre Anvendelse. Man kunde maasse fra et meget stærkt frikirkeligt Standpunkt ligesom fra et mere stærkt Frikskolestandpunkt sige: Lad hellere det Gamle blive bestaaende uforandret, saa kommer nok Tiden for os; men jeg holder ikke af disse meget radikale Omvæltninger, og jeg tror derfor, at det vil være i Alles Interesse at gaa meget succesfult frem. Det vil ogsaa være i Folketirkens Interesse, thi man kan ikke lufte Diet for, at lade vi blot Folketirken blive paa den Vej, hvor den er, saa gaar den en rask Undergang imøde. Jeg tænker ikke paa Bevægelsen fra Sætkerens Side, thi man maa indrømme, at den er ikke saa stor, men jeg tænker paa den frie Tanke Mand. Det kan ikke negtes, at al den Banekristendom med den gjældende Lønningsmaade i Folketirken giver den frie Tanke Mand rige og stærke Baaden ihænde. Jeg tænker paa al den Usandhed ved Konfirmationen, Usandheden ved de kirkelige Bieser, hvor man — jeg vil nødig bruge stærke Udtryk, men meget ofte er det Tilfældet, at man — maa sige til sig selv, at de have noget Theatralisk ved sig. Al den Banekristendom, som trives i Folketirken under dens nuværende Form, skal sandelig nok begunstige den frie Tanke Mand, som arbeide i de store Hovedsteder, ogsaa i denne Hovedstad, og som desfra ville vinde større og større Naaderum. Men netop fordi jeg ikke ønsker nogen radikal Omvæltning, men ogsaa til Folketirkens Held vil gaa succesfult frem, tror jeg, at man maa komme til efterhaanden at reformere paa adskillige Punkter, med Hensyn til borgerligt Væsteskab, ved Affælselsen af Konfirmationen i dens nuværende Form, med Hensyn til Lønningsmaaden og paa flere Punkter af den bestaaende Banekristendom. Det er i mine Tanker den Maade, hvorpaa Folketirken kunde gaa en Fremtid imøde, hvorpaa den vil holde sig længst, og hvorpaa ogsaa den frie Kirke kan udvikle sig sundt og naturligt, saa at den, naar Tiden kommer, kan have udviklet sig til en saadan Modenhed, at den kan bære sig. Jeg kan ikke negte, at det forekommer mig, at det vilde være nok saa heldigt, om Præsterne, istedetfor at reise paa Krigstogt fra Østersøen til Bøstehavet, tænkte paa disse Forhold, tænkte paa, hvorledes de skulde holde deres eget Hus i Orden saaledes, at de, der staa udenfor, kunne faae en Overbevisning om, at, hvad der tales indenfor de gamle Mure, er sandt. Det turde være nok saa sundt og rigtigt, at de tænkte noget mere paa det. — Jeg har nu nævnt adskillige Punkter, som jeg lægger Bægt paa: Lændens Afløsning, Offereis Affælselse, Præstegaardens Udnyktning, naturligtvis under en saadan Form, at Præsterne samtidig faae det bekvemmere, saaledes at de ikke